

Vårkorn

Egil Persson, Hushållningssällskapet i ABCD-län

Orthegea är den högst avkastande marknadssorten i 2003 års mellansvenska försök. Även i flerårsmedeltalet för 1999-2003 är Orthegea högsta avkastande sort i obehandlade led. Annabell har högre avkastning än Astoria i obehandlat flerårsmedeltal, medan de båda är jämlika i svampbehandlat. Av de nyare sorterna så är det de sent mognande Justina, NFC 401-11 och Sebastian som visat hög avkastningspotential.

Under 2003 genomfördes sammanlagt 20 sortförsök med medeltidiga och sena sorter inom det Mellansvenska försökssamarbetet. Sammanlagt prövades 37 kornsorter, varav 6 nya, i försöksserien som heter L7-401.

I område E såddes de första försöken redan i slutet av mars, men det dröjde ända tills den 21 maj innan det sista försöket i det mellansvenska området var sått. Avkastningen 2003 var jämfört med flerårsmedel hög i alla tre områdena, med undantag för de sent sådda försöken. Bara ett av de sex försök som såddes i maj hade hög skördenivå, medan 13 av försöken sådda i april hade hög skördenivå. Svampbehandlingarna gav större effekt i de sent sådda försöken eftersom den grödan var i ett tidigare utvecklingsstadium då svampangreppen kom.

Regnet försenade vårbruket och i flera fall slammade jordarna. I de västra delarna var nederbörden i april dubbelt så stor som normalt. I maj regnade det dubbelt så mycket som normalt eller mer, i Uppland och Östergötland. Den sena sådden, nederbörden och den relativt höga temperaturen gynnade kornets bladfläcksjuka i Södermanland och

Östergötland. Angreppen av sköldfläcksjuka blev måttliga trots det regniga vädret. Angreppen av mjöldagg var svaga i östra Sverige, medan det fanns något starkare angrepp i västra Sverige. Juni var blötare än normalt för Närke och Östergötland, medan det var torrare i Västergötland. Juli och augusti var fortsatt torra i Västergötland och även i Södermanland, medan det fortsatte att regna mer än normalt i Östergötland och Kalmar. Vädret missgynnade bladlössen som var få i hela området.

Den omfattande nederbörden gjorde att svampbehandling gav bättre utbyte än normalt i delar av området. Svampbehandling av marknadssorterna gav i område D i storleksordningen 850 kg, i område E i medel 450 kg och i område F drygt 500 kg i mer-skörd. På de flesta försöksplatserna utfördes svampbehandlingen med 0,4 l Amistar och 0,6 l Stereo. Proteinhalterna 2003 blev lägre än flerårsmedeltalet för maltsorterna Annabell, Astoria, Barke, Jersey, Pasadena, Prestige och Wikingett och högre för maltsorten Cecilia.

I tabell 1 redovisas alla sorter som varit med i försöksserien 2003. Sorterna är ordnade efter medelvärdet av svampbehandlade och ej svampbehandlade led. Sorternas avkastning är redovisade som relativtal av mätarens avkastning i respektive kolumn. Tabellen bör därför inte läsas radvis utan sorterna ska i första hand jämföras med mätaren. Sorter markerade med * har varit med i så få försök att det är vanskligt att jämföra dem med övriga sorter.

Av marknadssorterna avkastade foderkornet Orthegea bäst både i behandlade och obehandlade led. Därefter följer de fyra

Sorter

Tabell 1. Korn. Avkastning 2003 Obehandlat, svampbehandlat och medeltal för obehandlat och svampbehandlat.

Sort	Relativ skörd Obehandlat	Relativ skörd Behandlat	Relativ skörd Medeltal
Sortblandning			
kg/ha	5833	6481	6157
rel.tal	100	100	100
Justina	108	110	109
NFC 401-11	108	106	107
Sebastian	104	108	106
BO 88377 SW *	111	98	104
Orthega	106	103	104
Annabell	104	103	103
Saana *	105	101	103
Vortex	106	100	103
Astoria	102	102	102
Class	101	101	101
Granta	101	101	101
Immer	101	102	101
Power	100	102	101
SW 2546	101	102	101
SW 2901	100	101	101
Ceylon	100	101	100
Jersey	100	99	100
Prestige	98	101	100
Bolina	101	98	99
Filippa *	102	96	99
Otira	98	100	99
Pasadena	98	100	99
Rekyl *	96	101	99
Baronesse	95	101	98
Landora	100	96	98
Simba	97	99	98
Antto	101	94	97
Cecilia	99	96	97
Wikingett	98	96	97
Kinnan	96	96	96
Pongo	94	98	96
Barbro *	89	99	95
Barke	92	93	93
Edel *	87	98	93
Respons	91	95	93
Ingrid *	82	84	83
Herta *	69	69	69

*= Färre än 3 försök

malkornssorterna Annabell, Astoria, Jersey och Prestige. Bäst avkastade den nya sorten Justina tätt följd av nykomlingen NFC 401-11, som dock inte svarade lika bra på svampbehandling. Sebastian prövades för andra året. År 2002 avkastade den i nivå med mätaren. Längst ned i tabell 1 står de äldre sorterna Ingrid och Herta, som jämförts med dagens sortmaterial. De var med i var sitt försök och hade förutom lägre avkastning dålig stråstyrka. Båda hade hög proteinhalt och Ingrid hög rymdvikt.

I diagram 1 visas marknadssorter, mätarsorter och intressanta nykomlingar. Avkastningen i ej svampbehandlade led redovisas i färg och merskörd för svampbehandling i vitt. Diagrammet visar att Orthega, Annabell och Astoria avkastade mest bland marknadssorterna 2003 både i obehandlade och behandlade led. Diagrammet visar också att merskörd blev större vid svampbehandling i t ex Otira än i Orthega.

I tabell 3 redovisas sorternas egenskaper. De flesta kornsorter, förutom Baronesse

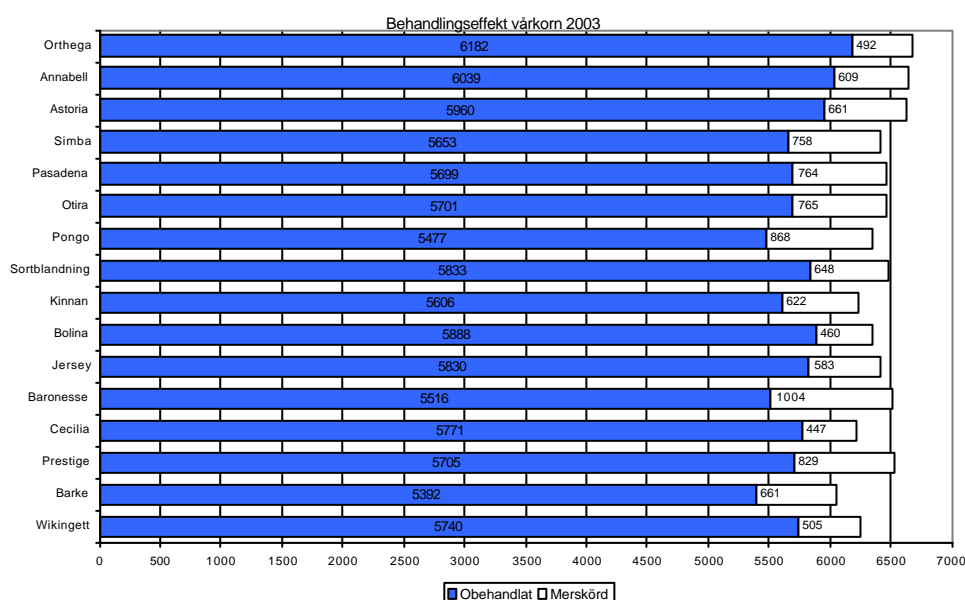
och Kinnan, har bra stråstyrka. Baronesse, Kinnan, Cecilia och Otira mognar tidigt medan Annabell, Astoria, Orthega, Pasadena och Wikingett mognar sent.

Resultaten från de enskilda åren i tabell 2 bygger enbart på försöksserien L7-401, flerårsmedeltalen är hämtade från fältforskningsenheten på SLU.

Område D. (Län E och HC). Malkornssorten Astoria har i flerårsmedeltal samma skörd som det högst avkastande foderkornet Otira, se tabell 2. Under 2003 avkastade Astoria mer än Otira. Annabell har bara gett högre skörd än Astoria år 2001. I 2003 års försök gav både foderkornet Orthega och malkornet Jersey hög avkastning. Jersey gick mycket bra 2003 och 2002, men gick dåligt år 2001. Bland de nyare sorterna märks Simba. Mätaren avkastade 2003 knappt 500 kg över flerårsmedeltalet.

Område E. (Län O, Pn, Ps, R och S). Malkornssorterna Annabell och Astoria ligger på samma avkastningsnivå både i flerårsmedel och i 2003 års resultat, se tabell 2.

Diagram 1

Sorter

Dessutom har de lika högt flerårsmedel som de högst avkastande fodersorterna Orthegea, Bolina och Baronesse. Den senare prövades inte i området 2003. Övriga maltkornsorter gav ca 5 procentenheter mindre. Bland foderkornsorterna har Orthegea de senaste åren överträffat Otira från att tidigare ha haft lägre avkastning i flera år. Mätaren avkastade drygt 700 kg över flerårsmedel.

Område F. (Län AB, C, D, T och U). Malkornet Annabell och foderkornsorterna Orthegea och Otira ligger i topp i flerårsmedlet, se tabell 2. I 2003 års försök avkastade Annabell och Orthegea bäst. Astoria och foderkornet Otira avkastade likvärdigt under 2003. Annabell avkastade klart bättre än Astoria fyra av de fem senaste åren. Orthegea visade mindre variation i avkastning än Otira. Mätaren avkastade knappt 650 kg över flerårsmedlet i 2003 års försök.

Sortbeskrivningar

SORTBLANDNINGEN (mätaren) är en utsädesblandning med lika delar Annabell, Barke, Otira och Wikingett. Tanken med sortblandningen är att skapa en odlings-säkrare mätare som varierar mindre med skiftande årsmån.

ANNABELL (SSd) är ett högavkastande malt/foderkorn från Tyskland med något sen mognad. Sorten har strå längd som mätaren och bra stråstyrka. Rymdvikten är som mätarens medan proteinhalt och kärnvikt är lägre. Annabell angrips något mer av mjöldagg och sköldfläcksjuka än mätaren.

ASTORIA (PI) är ett maltkorn från Frankrike med hög avkastningsförmåga. Sorten har ett kort och medelstvt strå och mognar något senare än mätaren. Astoria har högre rymdvikt än sortblandningen, låg kärnvikt och låg proteinhalt.

BARKE (PI) är ett maltkorn från Tyskland. Barke är medelsen och har lägre avkastning än mätaren. Barke har lägre strå-

styrka och ett längre strå än mätaren. Sorten har hög kärnvikt samt högre rymdvikt och proteinhalt än mätaren.

BARONESSE (SW) är en högavkastande fodersort från Tyskland. Avkastningen är förhållandevis hög även vid torka. Baronesse är högvuxen med svag stråstyrka och tidig mognad. Sorten har hög rymdvikt och tusenkornvikt samt proteinhalt som mätaren.

BOLINA (SSd) har prövats i tre år och kommer från Tyskland. Bolina mognar något senare än mätaren. Stråstyrkan är god, strået är kort och risken för stråbrytning mindre än för mätaren. Rymdvikten och kärnvikten är hög. Proteinhalten är som för mätaren. Mottagligheten för kornrost, sköldfläcksjuka och mjöldagg är större än för mätaren. Sorten har visat god avkastningspotential och kommer ut på marknaden om något år.

CECILIA (SW) är ett maltkorn med tidig mognad. Cecilia har stråstyrka och strå längd som mätaren. Hög rymdvikt, kärnvikt och proteinhalt. Sorten var tidigare motståndskraftig mot mjöldagg men är numera mottaglig. Sorten är nematodresistent.

IMMER (SW) har i flerårsmedeltalet en avkastning i nivå med mätaren. Strået är kortare och stråstyrkan något bättre än för mätaren. Proteinhalten är högre än mätarens. Rymdvikt och tusenkornvikt är lägre hos Immer. Små angrepp av mjöldagg.

JERSEY (SSd) är en medeltidig holländsk maltkornsort som avkastar i klass med mätaren. Sorten har ett något längre strå och något sämre stråstyrka än mätaren. Sorten har högre rymdvikt och kärnvikt än mätaren och en något lägre proteinhalt. Jersey är mindre mottaglig för mjöldagg än mätaren. För kornrost, sköldfläcksjuka och bladfläcksjuka är sorten lika mottaglig som mätaren.

KINNAN (SW) är en tidig och stråsvag sort med hög andel stråbrytning. Kinnan har en hög tusenkornvikt och proteinhalt samt

Tabell 2. Korn. Områdesindelad avkastning årsvis 2001-2003, samt flerårsmedel 1999-2003.

Sort/årtal	D-området				E-området				F-området			
	2001	2002	2003	1999-2003	2001	2002	2003	1999-2003	2001	2002	2003	1999-2003
Sortblandning												
kg/ha	6341	6648	6535	6080	4445	5061	5515	4780	4386	6504	6488	5840
rel. tal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Annabell	102	99	102	102	106	105	103	105	99	102	104	104
Astoria	100	101	103	104	109	103	103	105	103	98	101	101
Barke	92	93	93	93	93	95	93	93	96	91	92	93
Baronesse	102	105		103	107	104		105	109	101	98	103
Bolina		*108	100	103		*114	99	105		*104	99	102
Cecilia	96	91		97	98	93	94	96	96	95	98	97
Jersey	91	104	103	100	96	105	99	99	98	99	97	98
Kinnan				102	106	99	95	99			99	101
Orthega	104	100	103	101	105	106	104	105	109	103	105	104
Otira	106	103	102	104	106	102	95	103	105	105	101	104
Pasadena	98	102	99	100	93	98	96	96	99	97	101	100
Pongo	101	96		101	103	96	97	99	105	99	93	101
Prestige	93			97		95	98	97	94	97	98	96
Simba			105				94				98	
Wikingett	85			93	98	100	97	99	95	97	99	98

*Resultat från fältforskningsenhetens sammanställning

Tabell 3. Bestånds- och kvalitetsegenskaper. Medeltal för 1999-2003 från hela landet.

Sort	Stråstyrka 0-100*	Stråbrytning 0-100**	Strå- längd cm	Mognad dagar	Rymd- vikt g/l	Tusen- kornvikt g	Protein % av ts	Bladfläck- sjuka %
Sortblandning	84	19	70	109	669	48,9	11,31	15
Annabell	85	17	70	110	667	46,7	11,16	15
Astoria	82	19	67	110	678	46,7	10,94	17
Barke	81	21	72	109	681	51,1	11,47	18
Baronesse	75	23	77	107	689	49,9	11,31	13
Bolina	86	13	67	110	682	50,6	11,28	15
Cecilia	83	18	70	108	687	49,9	11,86	15
Jersey	83	16	71	109	680	49,5	11,26	16
Kinnan	75	27	73	107	664	51,1	11,48	16
Orthega	86	10	73	111	681	51,7	11,32	13
Otira	82	21	67	108	650	50,4	11,11	15
Pasadena	89	13	68	111	663	49,3	11,26	14
Pongo	82	21	65	109	657	46,1	11,29	15
Prestige	90	12	67	109	681	53	11,51	19
Wikingett	85	15	72	110	686	46,5	11,57	15

* 100 = fullt upprätt bestånd vid skörd. 0 = helt nedliggande bestånd vid skörd.

** 100 = allt stråbrutet. 0 = ingen stråbrytning vid skörd.

Sorter

medelhög rymdvikt. Sorten har visat god avkastningsförmåga under mindre bra odlingsbetingelser.

LANDORA (SW) är ett tyskt malkorn som mognar samtidigt med mätaren. Strået är något längre och stråstyrkan något sämre än för mätaren. Rymdvikten och proteinhalten är högre medan kärnvikten är lägre än för mätaren. Sorten har angripits av mjöldagg och sköldfläcksjuka i mindre omfattning än mätaren.

ORTHEGA (SSd) är ett sent mognande tyskt foderkorn med hög avkastningsförmåga. Strået är ganska långt och stråstyrkan är bättre än för mätaren. Kärnan är stor och Orthega har högre rymdvikt än mätaren. Sorten är ungefär lika mottaglig för kornrost, sköldfläcksjuka, bladfläcksjuka och mjöldagg som mätaren.

OTIRA (SW) är ett tidigt foderkorn från Danmark med hög avkastningsförmåga. Otira är relativt kort och har något sämre stråstyrka än mätaren. Otira har hög kärnvikt men låg proteinhalt och rymdvikt. Sorten är nematodresistent.

PASADENA (SSd) är ett sent mognande malkorn från Tyskland. Sorten har ett kortare strå än mätaren, bra stråstyrka och låg andel stråbrytning. Rymdvikt och proteinhalt är något lägre än för mätaren. Pasadenas tusenkornvikt är något högre än mätarens.

PONGO (SW) är en foderkornsort. Sorten både avkastar och mognar som mätaren. Pongo har ett mycket kort strå men stråstyrkan är något sämre än för mätaren. Sorten har låg tusenkornvikt och rymdvikt.

PRESTIGE (PI) är ett engelskt malkorn som avkastar mindre än mätaren. Prestige har ett kort och mycket styvt strå med låg andel stråbrytning. Sorten mognar samtidigt med mätaren. Rymdvikten är högre än för mätaren och kärnvikten är mycket hög. Proteinhalten är hög. Prestige har god motståndskraft mot mjöldagg.

RESPONS (SW) är ett danskt malkorn med lägre avkastning och något senare mognad än mätaren. Strået är kort och stråstyrkan är bättre än mätarens. Kärnvikten är högre än mätarens, men rymdvikten och proteinhalten är låg. Sorten har angripits av mjöldagg i mindre omfattning än mätaren.

WIKINGETT (SW) är ett medeltidigt malkorn som avkastar något mindre än mätaren. Strå längden är samma som för mätaren och stråstyrkan är något bättre. Wikingett har hög rymdvikt och proteinhalt men låg kärnvikt. Sorten har god motståndskraft mot mjöldagg.

VORTEX (PI) är ett engelskt malkorn med sen mognad och god avkastningspotential som prövades för tredje året. Strå längd, stråstyrka och stråbrytning är något lägre än för mätaren. Vortex har hög kärnvikt och rymdvikt samt en låg proteinhalt. Sorten har angripits av mjöldagg och sköldfläcksjuka i mindre omfattning än mätaren.

ANTTO (SW), BARBRO, BO 88377 (SW), FILIPPA, SAANA och **REKYL** har prövats i färre än 3 av försöken under 2003. Alla utom Barbro beskrivs dessutom i kapitlet Vårkorn, tidiga sorter. De äldre sorterna **INGRID** och **HERTA** jämfördes med dagens sortmaterial.

Nyare sorter

CEYLON (SSd), CLASS 183830 (PI), EDEL (SW), GRANTA 105085 (PI) och **SEBASTIAN (SW)** prövades för andra året i området.

Nya sorter

JUSTINA (SSd), POWER (SW), SIMBA (SW), SW 2546, SW 2901 och **NFC 401-11 (PI)** prövades för första året i området.